

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/7/2023
Identifikačné číslo spisu:	8722200113
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8722200113.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ C. D., bývajúcej v D. - E. D. F., W. T. XXX/XX, 2/ C. D., bývajúceho v D. - E. D. F., W. T. XXX/XX, 3/ G. D., bývajúceho v L., M. XXXX/XX, 4/ G. D., bývajúceho vo E., M. XXX/XX, všetkých zastúpených JUDr. Petrom Šimoňákom, advokátom, so sídlom v Košiciach - mestskej časti Staré Mesto, Mlynská 28, proti žalovanému B. G. E., bývajúcemu v D. - E. D. F., W. T. XXX/XX, zastúpenému JUDr. Karolom Orolínom, advokátom vykonávajúcim advokáciu prostredníctvom advokátskej kancelárie Advokátska kancelária JUDr. Karol Orolín, s.r.o., so sídlom v Poprade, Námestie sv. Egídia 42, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 17C/2/2022, o dovolaní žalobcov proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 6. apríla 2022 sp. zn. 18Co/14/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením z 21. januára 2022 č. k. 17C/2/2022-29 rozhodol tak, že výrokom I. uložil žalovanému, aby sa zdržal na pozemku parcela reg. KN-C parc. č. XXX o výmere 658 m² - zastavaná plocha a nádvorie v k. ú. E. D. F. zapísanom na LV č. XXXX Okresný úrad odbor katastrálny Poprad realizácie akýchkoľvek stavebných prác, ktorými by zriaďoval nové stavby alebo menil stavby na pozemku už stojace alebo vykonával terénne úpravy, a to odo dňa doručenia uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia do právoplatného skončenia konania vo veci samej. Výrokom II. uložil žalobcom 1/ až 4/, aby do 60 dní od doručenia uznesenia podali žalobu o ochranu vlastníckeho práva so stranami sporu totožnými ako v konaní o neodkladnom opatrení a výrokom III. priznal žalobcom 1/ až 4/ voči žalovanému právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd uznesením po právoplatnosti uznesenia č. k. 17C/2/2022-29.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného uznesením zo 6. apríla 2022 sp. zn. 18Co/14/2022 neodkladné opatrenie nariadené súdom prvej inštancie zrušil a žalovanému priznal voči žalovaným (správne žalobcom - pozn. dovolacieho súdu) 1/ až 4/ nárok na náhradu trov konania v

rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd prejednal rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ust. § 378, § 379 a § 380 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a dospel k záveru, že odvolanie s ohľadom na ust. § 333 a § 334 CSP je dôvodné. V odôvodnení poukázal na § 336 ods. 1 a 3 CSP. Uviedol, že po vydaní uznesenia o neodkladnom opatrení, ktorým bola navrhovateľovi uložená povinnosť podať v určitej lehote žalobu vo veci samej, je ďalšie trvanie právnych účinkov neodkladného opatrenia podmienené limitované uplynutím lehoty na podanie žaloby. Navrhovateľ buď najneskôr v posledný deň lehoty žalobu podá, čím dosiahne zachovanie právnych účinkov neodkladného opatrenia, alebo súd neodkladné opatrenie ex offio zruší v dôsledku jej márneho uplynutia. Po márnom uplynutí lehoty na podanie žaloby sa súd spravuje imperatívom vyjadreným v § 336 ods. 3 CSP a osobitným uznesením neodkladné opatrenie zruší. To platí aj v prípade, ak žalobca podá žalobu oneskorene, pričom súd o zrušení neodkladného opatrenia ešte nerozhodol. K zrušeniu neodkladného opatrenia pristúpi súd obligatórne, najmä v prípade márneho uplynutia lehoty na podanie žaloby.

2.2. Odvolací súd konštatoval, že odvolanie bolo podané žalovaným v lehote stanovenej zákonom a odvolací návrh žalovaného znel tak, že žiadal napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zrušiť. Odvolací súd lustráciou v reg. C Okresného súdu v Poprade zistil, že žaloba žalobcami nebola v stanovenej lehote podaná. Preto v súlade s vyššie uvedeným ustanovením CSP a ust. § 389 ods. 1 písm. d/ CSP rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“), poukazujúc na dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Namietali, že uznesenie odvolacieho súdu je zjavne arbitrárne a zrejým spôsobom zasahuje do práva žalobcov na spravodlivý proces, keď odvolací súd svoje rozhodnutie založil na odôvodnení, že lustráciou v registri C Okresného súdu Poprad zistil, že žalobcovia nepodali žalobu v súlade s poučením súdu prvej inštancie v II. výroku jeho uznesenia. Dovolatelia uviedli, že toto zistenie odvolacieho súdu je zjavne nesprávne, argumentujúc, že uznesenie súdu prvej inštancie bolo právnomu zástupcovi žalobcov doručené 31. januára 2022. Lehota 60 dní stanovená súdom prvej inštancie na podanie žaloby uplynula dňa 1. apríla 2022, ktorý bol posledným dňom lehoty. Žalobcovia v dovolaní namietali, že proti žalovanému podali žalobu o ochranu vlastníckeho práva 1. apríla 2022, teda v posledný deň 60 - dňovej lehoty, pričom v podanej žalobe okrem iného uviedli aj skutočnosť, že súd prvej inštancie uznesením č. k. 17C/2/2022-29 rozhodol o nariadení neodkladného opatrenia. Dovolatelia uviedli, že prijatie žaloby súdom prvej inštancie bolo potvrdené doručenkou zo dňa 1. apríla 2022, a že konanie je vedené na súde prvej inštancie pod sp. zn. 20C/19/2022, pričom všetky tieto skutočnosti je možné overiť z registra C súdu prvej inštancie, na ktorý sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia odvolával. Navrhli, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdí uznesenie súdu prvej inštancie č. k. 17C/2/2022-29 o nariadení neodkladného opatrenia a žalobcom prizná voči žalovanému právo na náhradu trov odvolacieho konania a dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcov nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP). Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a/ až f/ CSP.

8. Z uvedeného vyplýva, že základným predpokladom vecného dovolacieho prieskumu v zmysle § 420 CSP je existencia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré spĺňa podmienky prípustnosti dovolania.

9. Dovolatelia prípustnosť svojho dovolania vyvodzujú z ust. § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Už v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 236/2016 [publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017 (www.nsud.sk)] najvyšší súd uviedol, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

11. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 CSP, dovolací súd skúma prednostne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

12. Pri skúmaní prípustnosti dovolania dovolací súd vychádzal z toho, že dovolaním je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, vydané v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom práve dôkladné skúmanie povahy napadnutého rozhodnutia (či sa jedná o rozhodnutie vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí) považoval za kľúčový aspekt pre posúdenie otázky prípustnosti dovolania.

13. Dovolací súd preto v preskúmvanej veci zisťoval, či uznesenie odvolacieho súdu o zrušení neodkladného opatrenia, napadnuté dovolaním, je rozhodnutím vo veci samej, prípadne rozhodnutím konečným, ktorá povaha rozhodnutia by otvárala dovolaciemu súdu možnosť preskúmať prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

14. Najvyšší súd v rozhodnutí, sp. zn. 5 Cdo 12/2017 vysvetlil vzájomnú súvislivosť medzi rozhodnutiami odvolacieho súdu vo veci samej, a takými, ktorými sa konanie končí, keď uviedol, že: „Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 Civilného sporového poriadku dopadá na dve kategórie rozhodnutí odvolacieho súdu; prvou sú rozhodnutia odvolacieho súdu vo "veci samej" a druhou sú rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým sa "konanie končí". Slovné spojenie "konanie končí" sa interpretuje v spojení s predurčujúcou premisou platnou pre prvú kategóriu rozhodnutí "vo veci samej", čím sa vymedzuje množina rozhodnutí vydaných odvolacím súdom tam, kde sa končí konanie vo veci samej.“ (Zo súdnej praxe č. 52/2017). V zhode s uvedeným Ústavný súd Slovenskej republiky vo veci, sp. zn. I. ÚS 275/2018 skonštatoval, že ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o matérii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak, ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak, ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho

súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvostupňového súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené.

15. Podľa § 336 ods. 1 CSP, ak súd nariadi neodkladné opatrenie pred začatím konania, môže vo výroku uznesenia uložiť navrhovateľovi povinnosť podať v určitej lehote žalobu vo veci samej. Súd túto povinnosť neuλοží najmä vtedy, ak je predpoklad, že neodkladným opatrením možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov medzi stranami. Podľa ods. 3 citovaného ustanovenia súd aj bez návrhu uznesenie o neodkladnom opatrení zruší, ak žaloba nebola v lehote podaná.

15.1. Proti uzneseniu o zrušení neodkladného opatrenia podľa § 336 ods. 3 CSP nie je odvolanie prípustné (§ 357 písm. a/ až p/ CSP a contrario), pričom k prípustnosti odvolania voči takému uzneseniu nemožno dôjsť ani na podklade výkladového pravidla vyplývajúceho z článku 3 ods. 2 CSP. Napriek uvedenému však v kontexte posudzovanej veci napadnuté uznesenie vykazuje znaky uznesenia odvolacieho súdu, ktorým sa konanie (o neodkladnom opatrení) končí, a ktoré je možné považovať za spôsobilý podklad pre preskúmanie prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Dovolací súd preto pristúpil k preskúmaniu dovolateľmi tvrdenej vady zmätočnosti, pričom takúto vadu nezistil.

16. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

17. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučné zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017).

18. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

18.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

19. Pokiaľ žalobcovia v dovolaní argumentovali, že odvolací súd vychádzal z nesprávneho zistenia a tvrdili, že žaloba bola na súde prvej inštancie v stanovenej lehote podaná, dovolací súd konštatuje, že včasnosť jej podania nijakým spôsobom nepreukázali. Najvyšší súd v tejto súvislosti pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní

(tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), jeho prieskum skutkových zistení však nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018).

20. Dovolaciemu súdu z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu (pozri najmä body 10. a 16. napadnutého uznesenia) nevyplynula svojvoľnosť ani arbitrárnosť postupu odvolacieho súdu. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06).

21. Ak bolo uznesením nariadené neodkladné opatrenie a súčasne bola navrhovateľovi uložená žalobná povinnosť, ďalšie trvanie právnych účinkov neodkladného opatrenia je podmienené limitované uplynutím lehoty na podanie žaloby. Navrhovateľ buď najneskôr v posledný deň lehoty žalobu podá, čím dosiahne zachovanie právnych účinkov neodkladného opatrenia, alebo súd neodkladné opatrenie ex offo zruší v dôsledku jej márneho uplynutia. Žalobca podáva žalobu spravidla na súde, ktorý neodkladné opatrenie vydal v lehote, ktorá má procesný charakter a na jej zachovanie sa vzťahuje § 121 ods. 5 CSP. V záujme ochrany vlastných práv by žalobca v takom prípade mal bez zbytočného odkladu preukázať včasné podanie žaloby súdu, aby tak predišiel rozhodnutiu podľa § 336 ods. 3 CSP. Po márnom uplynutí lehoty na podanie žaloby sa totiž súd spravuje imperatívom vyjadreným v § 336 ods. 3 CSP a osobitným uznesením neodkladné opatrenie zruší (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck str. 1282).

22. Dovolaciemu súdu z obsahu spisu vyplynulo, že uznesenie odvolacieho súdu bolo vydané 6. apríla 2022, pričom podľa dovolacej argumentácie žalobcov mala byť žaloba na súde prvej inštancie podaná už 1. apríla 2022. Z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu vyplýva, že vychádzal zo skutkového stavu ustáleného v čase rozhodovania, a to najmä zo skutočností (informácií zo súdneho registra), ktoré sa v zmysle § 186 ods. 1 CSP nedokazujú. Súdny register pritom v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy (ďalej len „vyhláška“) podáva prehľad o stave každej zapísanej veci v ktoromkoľvek štádiu konania (§ 148 ods. 3 vyhlášky) a zakladá sa už v podateľni súdu (§ 150 vyhlášky). Ak odvolací súd v čase rozhodovania vychádzal zo súdneho registra, majúceho charakter evidenčnej pomôcky (§ 148 ods. 2 vyhlášky), jeho postup s ohľadom na § 336 ods. 3 CSP nie je možné označiť za svojvoľný. Navyše, bolo nepochybne aj vecou procesnej diligencie žalobcov, aby v záujme vlastnej ochrany práv, súdu včasné podanie žaloby bez zbytočného odkladu preukázali.

23. Najvyšší súd preto v postupe odvolacieho súdu nevzhliadol také pochybenia, ktoré by odôvodňovali prípustnosť dovolania z dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP.

24. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcov nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, preto dovolanie ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

25. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.